

Son Niclà

Raquints e poesias per la festa dals 6 da december

■ **En memoria da l'uestg renunà da Myra vegn festivà mintg'onn enturn ils 6 da december il di da Son Niclà. Bainbaud èsi puspè uschè lunsch. La pagina «chattà.ch» da quest'emna preschenta perquai intginas istorgias e poesias da leger e preleger ils emprims dis da l'advent.** La pictura Marlies Klein oriunda da Lindau al Lai da Constanza ha scrit ed illustrà varas quantas istorgias per ses figl Reinhard, ch'è naschi ils 5 da december dal 1957. S'enclegia che tar ina tala data da naschientscha na dastgava betg mancar in raquint davart Son Niclà.

Uschè ha l'artista inventà l'istorgia «Il grond viadi da Son Niclà». Er Luise von der Croone e Heidi Schait han deditgà in'istorgia a l'um barbus e ses asen. «Son Niclà ed il tup Nuc» è adattà per uffants che han gist cumenzà a leger sez.

«Uffants sfarfats n'hai jau chattà nagins.»

Il grond viadi da Son Niclà

Igl è december, la prada è curclada cun in mantè da naiv. Pieder guarda or da fanestra. «Oz vegn Son Niclà», patratga'l. E quai n'al plascha insumma betg perquai che ses frars gronds din adina: «El vegn a dar cun la torta giu per il tgil a tai, metta tai en il satg e prenda tai cun el en il gaud.» Da la tema cumenzan ad ir grossas larmas da sias vistas giu. Cur che la sora vegn or da sco-

la e vesa a cridar il frar pitschen, al prenda ella sin sia schanuglia ed al conforta: «Taidla, jau ta raquint insatge da Son Niclà: Anc avant 500 onns gieva el onn per onn giu sin terra per visitar ils uffants ed als regalar bunas chaussas. El aveva gugent tut ils uffants e mussava ad els da far oraziun tar noss bun Dieu. Oz ha el tramess da tschiel tschients Son Niclas giu sin ter-

onn prenda il Son Niclà dimora là. La buna dunna che stat en quella chasa als retschaiva. Giadora vegni stgir, il tschiel è tut stail. La dunna di: «Igl è temp per tai, Son Niclà.»

Son Niclà e ses asen sa rendan viador en il gaud ed en direziun dal vitg. Là spetgan blers uffants sin la visita dals dus. Er Pieder guarda or da fanestra e di a sia sora: «Taidla, el vegn prest, il Son Niclà!» La naiv scruscha sut ils chalzers, era la mamma ha udì ils pass: «Guardai, Son Niclà è qua!» La sora al avra l'isch: «Buna saira Son Niclà, nus t'avain gia spetgà.» En la stiva chauda è Pieder fugi en in chantun e trembla sco ina chaglia. Son Niclà al dat il maun e dumonda cun ina vusch fina sch'el haja fatg pulit l'entir onn. «O, Son Niclà vegn a chattar ora tge lumparias ch'jau hai fatg. En il cudesch è gia scrit tut», patratga Pieder plain tema. E Son Niclà avra ses cudesch, guarda e di: «In pulit n'ès betg stà!» E cun fatscha fitg seriusa prelegia el vinavant: «Ti na fas betg obedientscha, sbragias e sbattas l'isch, tes frars na pon betg emperder cun quella canera che ti fas!» El prenda ora la torta e fa ina tschera vilada. Uss vesa el co ina grossa larma rucla da la vista giu al mattet. Son Niclà guarda anc ina giada in pau pli enavos en ses cudesch e sia fatscha vegn puspè miaivla: «Ti has dentant era spenderà la vita ad in avieul, ti prendas las glimajas da la via e las mettas sin ils prads, gea schizunt la vatga dal vischin pertgiras e ti pavlas ils utschels. La mamma na vegn era betg a la curta, ti gidas ella en cuschina ed ils cudeschs da maletgs èn er en buns mauns tar tai.» Omadus cumenzan a rir. Son Niclà svida ora tut las bunas chaussas en mesa stiva per il bun lumpazi. Tut ventiravels recitescha Pieder anc ina poesia da Son Niclà. Era la mamma è cuntenta: «Char Son Niclà, engraziel fitg che Ti ans has visità.»

Suenter trais dis sa metta il Son Niclà puspè en ses ballun alv. Avant ils emprims radis dal sulegl ha el gia bandunà la chasa en il gaud e sgola gia lunsch siador cunter tschiel. El scriva en ses rapport: «Uffants sfarfats n'hai jau chattà nagins.»

Son Niclà ed il tup Nuc

Son Niclà e ses asen Nuc sa preparan per ir tar ils uffants. Anc avant che da partir inscuntra Nuc la vulp Cuacotschna che al vegn a visitar en l'uigl. Nuc porta gia il satg dal Son Niclà ch'è fitg grev. Cuacotschna al dumonda: «Na vul betg ti esser ina giada il Son Niclà?» Cun in mantè cotschen ed il satg plain da bunas chaussas va Nuc en

direziun dal vitg. Là vul el visitar ils uffants. Amez il gaud al glischna il mantè sur ils eglis giu. El na vesa pli nagut ed il satg croda per terra. Tut ils animals dal gaud vegnan e maglian las bunas chaussas.

Il Son Niclà auda la canera, vesa ils fastizs en la naiv e Nuc cun il mantè. «Tge fan tut quels animals amez il gaud?» Son Niclà prenda a chasa Nuc. Il satg è vid e Nuc sa turpegia. Per fortuna n'è il Son Niclà betg vilà. El va per mandarinas, nuschs e tschigulattins ed

emplenescha puspè il satg. Ils 6 da december va il bun Son Niclà en il vitg. Davos el trotta Nuc. Cur ch'els arrivan tar ils uffants èn tuts cuntents.

La preschentaiziun:

Dossier «Son Niclà»

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=1417
www.chattà.ch

La legenda da Son Niclà

Avant blers onns viveva ina famiglia fitg ritga a Patara, ina citad en l'Orient. Lur figl aveva num Niclà. Els avevan in bel palazi e bleras fanschellas e massa servients. Niclà e ses geniturs eran cuntents e fortunads. Ordaifer la citad vivevan però blers povers e malsaus. Mintgant scheva la mamma a Niclà: «Nus essan ritgs e quai che nus possedain vulain nus parter cun ils povers. Nus vulain empruvar da render cuntents ils auters umans.» Els gievan savens tar ils povers e malsaus. Ils servients stuevan alura purtar da mangiar, da bavier, itgs, vestgadira e cuvertas.

Niclà aveva gist adempli otg onns cur che ses geniturs èn morts tuts dus d'ina greva malsogna. Niclà ha ertà tut las ritgezzas: aur ed argient, pedras preziasas, chastels e palazis. En stalla stevan ils pli bels chavals alvs e las pli bellas moras. Ils servients eran pulits e fidads e guardavan bain da Niclà. Il mat però n'era tuttina betg cuntent. El sa sentiva pover e sulet.

Ina notg ch'el na saveva betg dormir, è vegnì endament ad el quai che sia mamma aveva ditg tantas giadas: nus essan ritgs! «Jau sun ritg e poss viver en surabundanza. Jau hai emblidà ils povers ordaifer la citad. Damaun lev jau baud e vom tar ils povers.»

La damaun marvegl era el gia tar ils povers davant il portal da la citad. Sper ina baselgia ha el chattà ils pli povers tranter els: umans sdratschads, malsaus e disfortunads. La notg durmivan els sper il mir da la citad. Els n'avevan nagin alloschi. Durant il di dumandavan els almosnas sper il portal. Cur ch'els han vis Niclà, han els immediat stendi ora ils mauns. Niclà ha preni sia culanna d'aur, ha tratg ora ses anels e sia giacca e las sandalas cun las fiblas d'argient. Tut quai ha el regalà als povers. Ils murdieus èn stads fitg surprais ed han givlà dal daletg. Era Niclà è stà cuntent. Alura è el turnà a chasa.

Immediat è el i tar il cusunz ed ha

laschè cuser grondas giaglioffas vi da ses vestgids. El ha cletg mandarinas e nuschs ed ha emplenì las giaglioffas. Alura è l' puspè turnà tar ils povers. En las giassas giugavan ils uffants dals povers. Niclà ha repartì las mandarinas e las nuschs. Tge bundad! Tge daletg per tuts. Niclà è arrivà a chasa stanchel mort ed è sa durmentat immediat. La damaun cur ch'el è levà, era el tut cuntent. La tristezza era svanida.

Cur che Niclà era puspè ina giada trist, ha el emplenì sias giaglioffas ed ha chargià ses asen. El è alura i tras il portal da la citad. El ha accumpagnà ils tschorvs ora en il sulegl. El ha dà da mangiar als fomentads e dà regals als uffants. Suenter è el turnà a chasa puspè tut cuntent. Niclà è vegnì elegi sco uestg da la citad da Myra. El era bun sco in bab cun tut ils umans. Tuts sa fidavan dad el e tuts al avevan fitg gugent. Ina giada regiva ina gronda fomina. Scheladas, tempestas e setgiras avevan destrui l'entira raccolta. La glieud na vuleva betg pli viver. Ina damaun è l'uestg Niclà rampignà sin ina collina ordaifer la citad. El ha vis in toc davent da la riva ora sin la mar insaquantas bartgas a vela. Ina vusch al ha ditg: «Va ora e fa vegnir questas bartgas a la riva, quellas èn chargiadas cun graun.» Niclà ha fatg sco cumandà. Ils mariners han stargià l'entir graun al port da Myra. Niclà als ha ditg: «Jau as empermet che vos vegnis ad avair emplenì danovamain vossas bartgas, cur che vos arrivais tar voss patrun.» Niclà ha repartì l'entir graun. Da tut las varts vegniva la glieud. Nagin n'aveva pli da patir fom.

Il di da ses anniversari ha Niclà adina tratg en ses mantè cotschen dad uestg. Cun ses asen pitschen e ses bastun d'aur enta maun gieva el tras las giassas. El regalava maila, nuschs, mandarinas e pizieutas als uffants. Quai era alura in di da festa per ils uffants. Niclà ha fatg quai mintg'onn, fin ch'el è mort ils 6 da december da l'onn 352.

Son Niclà prenda cumia e sgola vers tschiel.

Duas poesias da Son Niclà

Or dal gaud (Tumasch Dolf)

*Or dal gaud planet chamina
Son Niclà cun l'asenin.
Glin, glin, glin fa la brunzina
tras la naiv van els plaunin.
Surchargiads cun satgs e pertgas
els na pon prest betg purtar.
L'asenin cun chommas tortas
prest ensemen sto crudar.
Glin, glin, glin andetg ins auda,
mats e mattas vais udi?
Tip e tap en stiva chauda,
Son Niclà è uss vegnì.*

Son Niclà (Maria Calonder)

*Son Niclà ti um barbus
cun il satg vegnì ti tar nus.
O sche di tge has purtà?
Nus savain per tut fitg grà!*

*Maila, nuschs, in gieu perfin
tge legrizza senza fin.
Son Niclà grazia fitgun
Che cun nus es stà tant bun!*

ra perquai ch'igl è bainprest Nadal. Ti pos gea t'imaginar, in Son Niclà na po betg visitar tut las famiglias da l'entir mund.»

Sin la piazza aviatica en tschiel èn massadas balluns in sper l'auter pronts per sgular giu tar ils umans. Ins vesa co ch'els s'aizan en ils nivels e svaneschan alura plaun a plaun. Er in ballun alv è tranteren e Son Niclà cloma suenter: «Di als uffants giu sin terra ch'els duajan daventar buns umans!» En il chanaster dal ballun alv è in Son Niclà cun ses asen. Els sgolan gist sur la Svizra. «He, quant spert ch'il vent sufla nus, jau crai che nus gijajan gia sur la Bregaglia.» Profund giu en la val vesa el il flum e las punts cuvertas da naiv. Ditg è el sgulà sur la terra ed ha contemplà ils vitgs: «Prest èsi uschè lunsch! Guarda giu là mes asen! Nossa chasa, tia stalla, l'auai, ils prads ed il gaud nua che nus abitavan pli baud.» Dal plaschair svida il Son Niclà or in satg plain tschigulattas. Ils uffants giusut rin ed han grond plaschair da las bunas chaussas che crodan giu da tschiel. Son Niclà guarda sin il cumpass ed alura sin l'ura: «Anc ventg minutas fin Cuir!» Finalmain pon ins vesair ina chasa en il gaud. Onn per

Nuc vul er ina giada esser il Son Niclà.